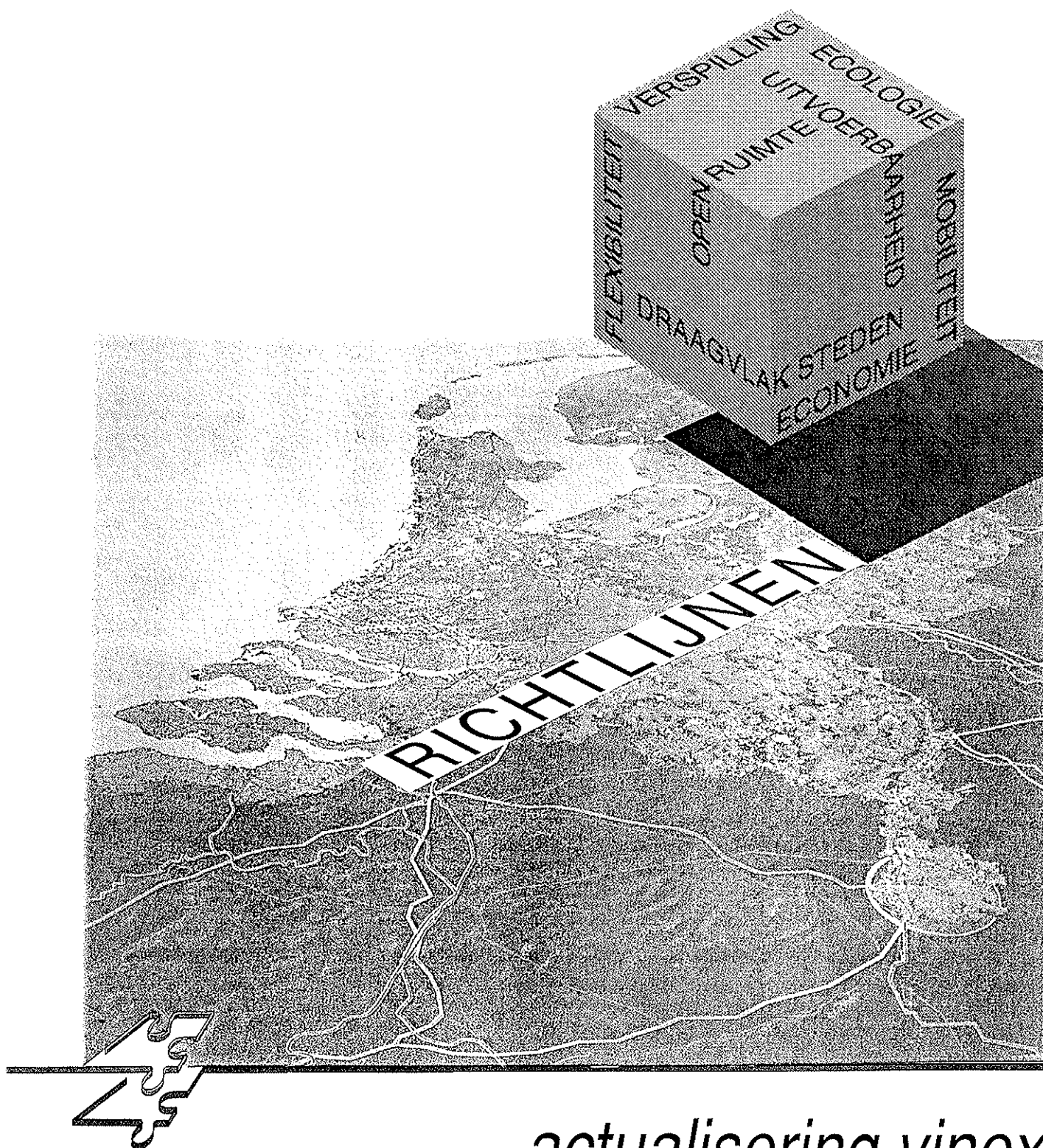

(MILIEU-)EFFECTRAPPORTAGE

actualisering vinex

***RICHTLIJNEN
(MILIEU-)EFFECTRAPPORTAGE
ACTUALISERING VINEX***

**Interdepartementaal projectbureau actualisering VINEX
2 mei 1996**

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	5
2.	Het karakter van de effectrapportage	6
3.	Doel- en probleemstelling	7
4.	Te nemen en reeds genomen besluiten	8
5.	De voorgenomen activiteit en de in beschouwing te nemen alternatieven	9
5.1	Voorgenomen activiteit	9
5.2	Afbakening zoekgebied en selectie van alternatieven	9
5.3	Alternatieven Leidse regio	9
5.4	Alternatieven Rotterdamse regio	11
5.5	Per alternatief te leveren informatie	12
5.6	Nul-alternatief en referentiesituatie	12
5.7	Meest-milieuvriendelijk alternatief	13
5.8	Mitigatie en compensatie	14
6.	Toetsingskader: gevolgen voor ruimte, milieu, mobiliteit, economie en financiën	14
6.1	Algemeen	14
6.2	Versterking draagvlak van de regio (A 1)	16
6.3	Behoud van centra voor glastuinbouw en bollenteelt (A 2)	16
6.4	Bevorderen bereikbaarheid groengebieden (A 3)	16
6.5	Behoud en ontwikkeling van ecologische kwaliteit (A 4)	17
6.6	Waarborgen bereikbaarheid economische centra (A 5)	17
6.7	Verbeteren economische structuur (A 6)	17
6.8	Behoud van afwisseling tussen stedelijk en landelijk gebied en in het landelijk gebied (A 7)	17
6.9	Beperking toename verstoring (A 8)	18
6.10	Beperking groei automobilititeit (A 9)	18
6.11	Beperking verspilling (A 10)	19
6.12	Instandhouden basiscondities voor toekomstige functies (A 11)	19
6.13	Flexibiliteit (A 12)	19
6.14	Marktconform bouwen (B 1)	20
6.15	Zorgdragen voor financiële uitvoerbaarheid (B 2)	20
7.	Vergelijking van alternatieven	21
8.	Leemten in kennis en evaluatie	22
9.	Vorm en presentatie	23
	Bijlage 1: Lijst van insprekers	24
	Bijlage 2: Specifiek op het milieu-effectrapport gerichte onderdelen van de richtlijnen	26

Artikel 7.10 Wet Milieubeheer:

1. Een milieu-effectrapport bevat ten minste:

- a. een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd;
- b. een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd;
- c. een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven;
- d. een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit, noch de alternatieven worden ondernomen;
- e. een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de beschreven alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven;
- f. een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven;
- g. een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens;
- h. een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven.

1. INLEIDING

Dit zijn de richtlijnen voor de integrale effectrapportage ten behoeve van de actualisering van de Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra (VINEX). Bij deze actualisering gaat het om eventueel noodzakelijke aanpassingen in het ruimtelijk beleid van het rijk waardoor ook in de periode tussen 2005 en 2010 kan worden voorzien in de behoefte aan ruimte voor woningen en bedrijven en de bijbehorende wegen, openbaar vervoersverbindingen en groenstructuren. De actualisering van de VINEX zal eind 1996 worden gepresenteerd in een ontwerp-planologische kernbeslissing. Bij de actualisering zullen de uitgangspunten van het verstedelijkingsbeleid in principe ongewijzigd blijven. De integrale effectrapportage zal betrekking hebben op twee gebieden in de Randstad waar het moeilijk lijkt vast te houden aan het huidige verstedelijkingsbeleid. Het gaat om de regio's Leiden en Rotterdam. In de Leidse regio wordt ruimte gezocht voor ongeveer 4.000 woningen en 20 hectare bedrijventerrein, in de Rotterdamse regio voor één of meerdere bedrijventerreinen met vooralsnog een gezamenlijke omvang van ongeveer 225 hectare bruto.

De effectrapportage is bedoeld als hulpmiddel voor de besluitvorming. Aangezien in de ruimtelijke ordening altijd een integrale afweging van belangen aan de orde is, zullen in het effectrapport naast milieu-aspecten ook ruimtelijke-, sociale-, mobiliteits-, economische- en financiële aspecten aan bod komen. Alleen voor de milieu-aspecten bestaat er een wettelijk geregelde procedure, de milieu-effectrapportage. Er is voor gekozen deze procedure te doorlopen.

De vaststelling van de richtlijnen markeert een belangrijk moment in de procedure van milieu-effectrapportage. De richtlijnen vormen de leidraad bij het opstellen van het (milieu)-effectrapport. In dit geval worden de richtlijnen met name gebruikt om vast te leggen welke alternatieven in het effectrapport dienen te worden beschreven en welke criteria bij het vergelijken van alternatieven behoren te worden gehanteerd. Nieuwe ontwikkelingen of gewijzigde inzichten kunnen echter aanleiding geven van de richtlijnen af te wijken. Dergelijke afwijkingen zullen in het effectrapport wel moeten worden gemotiveerd.

De m.e.r.-procedure is gekoppeld aan de vaststelling van de ontwerp-planologische kernbeslissing nationaal ruimtelijk beleid. In de m.e.r.-procedure treedt de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) op als initiatiefneemster en de ministerraad als bevoegd gezag. De ministerraad heeft de ministers van VROM, Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV), Verkeer en Waterstaat (V&W) en Economische Zaken (EZ) het mandaat gegeven om de richtlijnen vast te stellen.

De terinzagelegging van de startnotitie is op 30 januari 1996 bekendgemaakt in de Staatscourant en enkele nationale en regionale bladen. Ten behoeve van de inspraak zijn er twee informatiebijeenkomsten georganiseerd. Op 12 februari vond een informatiebijeenkomst plaats in Mijnsheerenland en op 14 februari in Leiden. De sluitingsdatum voor de inspraak was 28 februari. In het totaal kwamen 29 reacties binnen. Enkele insprekers reageerden niet tijdig, maar bij het opstellen van de richtlijnen kon ook met hun reactie rekening worden gehouden. Behalve de resultaten van de inspraak zijn in deze richtlijnen ook de adviezen van de wettelijke adviseurs en de Commissie voor de milieu-effectrapportage verwerkt. Bijlage 1 bevat een lijst van insprekers. Bijlage 2 bevat een overzicht van de onderdelen van deze richtlijnen die als richtlijnen voor de milieu-effectrapportage worden aangemerkt.

Deze richtlijnen hebben de bij milieu-effectrapportage gebruikelijke opbouw. Dat wil zeggen dat achtereenvolgens aan alle inhoudseisen die artikel 7.10 van de Wet Milieubeheer aan een milieu-effectrapport stelt aandacht wordt besteed (zie kadertekst). Daaraan voorafgaand wordt uiteengezet dat het strategische karakter van de effectrapportage met zich meebrengt dat in het effectrapport niet in detail behoefte te worden getreden en in veel gevallen met een kwalitatieve beoordeling van de alternatieven kan worden volstaan.

2. HET KARAKTER VAN DE EFFECTRAPPORTAGE

Uitgangspunt bij het opstellen van een effectrapport ten behoeve van de actualisering van de VINEX is, dat het rapport toegankelijk moet zijn en alleen de informatie moet bevatten die voor een goede beoordeling en vergelijking van de alternatieven noodzakelijk is. Daartoe moeten in de richtlijnen hoofd- en bijzaken van elkaar worden gescheiden. Dat houdt in dat aspecten die niet spelen op het schaalniveau van de planologische kernbeslissing nationaal ruimtelijk beleid buiten beschouwing kunnen blijven. Ook aspecten die niet differentiërend zijn, dat wil zeggen waarin alternatieven weinig verschillen, behoeven niet te worden vermeld.

De effectrapportage voor de actualisering van de VINEX is een beleids-effectrapportage op strategisch niveau. De alternatieven zijn globaal van aard. Het rijk laat de invulling van nieuwe verstedelijkingsrichtingen over aan de provincies en (BON)-regio's. Dit legt beperkingen op aan de diepgang van het effectenonderzoek. Het rijk beperkt zich tot aspecten die samenhangen met de uitgangspunten van het nationale ruimtelijke beleid. Vergelijkingen zijn daarom vaak kwalitatief van aard.

3. DOEL- EN PROBLEEMSTELLING

De doelstelling van het project actualisering VINEX is om het verstedelijkingsbeleid verder uit te werken voor de periode 2005-2010. Uitgangspunt daarbij zijn de beleidsdoelstellingen uit de VINEX en een aantal andere rijksnota's. Zoals hiervoor aangegeven is er geen sprake van een fundamentele herziening van het verstedelijkingsbeleid in de VINEX. Waar nodig zal deze zijn beslag krijgen in een rond 2000 te verschijnen Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening of een eerste nota Leefomgevingsbeleid.

De doelstellingen in rijksnota's leggen de probleemstelling voor een belangrijk deel vast. De speelruimte voor de besluitvorming is beperkt. Binnen deze beperkte speelruimte moet naar ook voor het milieu gunstige alternatieven worden gezocht.

In de inspraakreacties wordt naarvoren gebracht dat de opgavecijfers in de startnotitie nog onvoldoende duidelijkheid bieden. In de startnotitie komen bovendien de uitgangspunten die bij de berekening van de opgavecijfers zijn gehanteerd niet aan de orde. In het effectrapport zullen de opgavecijfers nader moeten worden onderbouwd en zal concretere informatie moeten worden verschaft over:

- de woningbehoefte in de Leidse regio, in relatie tot de CBS-bevolkingsprognose volgens de midden- en de hoge variant;
- de uitgangspunten die bij het ontwikkelen van alternatieven voor de Leidse regio worden gehanteerd: gemiddelde woningdichtheden op uitleglocaties en de capaciteit van het bestaand stedelijk gebied;
- de behoefte aan bedrijventerreinen in de Rotterdamse regio;
- de uitgangspunten die bij de berekening van de behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen in de Rotterdamse regio zijn gehanteerd. Daarbij moet onder andere worden ingegaan op het verschil tussen bruto en netto oppervlak, de mogelijkheden tot inbreiden en intensiveren en de ijzeren voorraad;
- de aard van de bedrijvigheid waarvoor in de Rotterdamse regio ruimte wordt gezocht. Tevens moet worden ingegaan op de vestigingsplaatseisen die voor dit type bedrijvigheid gelden.

In het effectrapport moet worden aangegeven of doelstellingen in rijksnota's knelpunten opleveren voor het vinden van een oplossing.

4. TE NEMEN EN REEDS GENOMEN BESLUITEN

In het effectrapport moet worden vermeld dat de effectrapportage is gekoppeld aan de vaststelling van de ontwerp-planologische kernbeslissing nationaal ruimtelijk beleid door de ministerraad. Tevens moet worden vermeld dat de pkb-procedure en de m.e.r.-procedure zijn gevolgd. Tot slot moet worden aangegeven welke adviesorganen zijn geraadpleegd en wat de verdere tijdsplanning is.

De startnotitie bevat uitgebreide informatie over de reeds genomen besluiten. De informatie over het beleid op rijksniveau is toereikend. Alleen indien er tussentijds beleidswijzigingen optreden moet deze informatie nog worden aangevuld. In het effectrapport moet verder het provinciale beleid worden beschreven, voor zover dit betrekking heeft op de periode na 2005. Korteidshalve kan worden volstaan met een beschrijving en een samenvatting van de synthese 'Randstad-inbreng Actualisering Vinex' van oktober 1995, inclusief de wijzigingen en aanvullingen die daarop zijn gekomen in de gespreksnotitie voor het bestuurlijk overleg van 4 april 1996.

In het effectrapport moet worden aangegeven welke besluiten nog genomen zullen moeten worden voor de uitvoering van het beleid in de ontwerp-pkb. Wanneer voor de realisering van alternatieven in het effectrapport plannen (in het bijzonder op rijksniveau en provinciaal niveau) moeten worden aangepast, dan dient dit te worden vermeld.

5. DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN DE IN BESCHOUWING TE NEMEN ALTERNATIEVEN

5.1 Voorgenomen activiteit

Aangezien in de ontwerp-planologische kernbeslissing nationaal ruimtelijk beleid geen locatiekeuzen worden gemaakt, kan in het effectrapport met een globale beschrijving van de voorgenomen activiteiten worden volstaan. Het effectrapport moet informatie bevatten over aantallen woningen en hectaren bedrijventerreinen en over het soort woningen en het type bedrijven waarvoor ruimte wordt gezocht.

5.2 Afbakening zoekgebied en selectie van alternatieven

Het zoekgebied waarbinnen de alternatieven moeten worden geselecteerd kan globaal worden afgebakend. Een aanduiding zoals op de bij deze richtlijnen gevoegde kaarten 1 (Leidse regio) en 3 (Rotterdamse regio) volstaat. De afbakening van het zoekgebied en de selectie van de alternatieven daarbinnen, dienen in het effectrapport nader te worden gemotiveerd. De alternatieven dienen zoveel mogelijk de hele bandbreedte van strategische mogelijkheden binnen het zoekgebied te dekken. Dat betekent dat alternatieven van elkaar moeten verschillen wat betreft de hoofdlijnen van het nationale ruimtelijke beleid (restrictief beleid Groene Hart, bescherming bufferzones, bundeling in stadsgewesten en dergelijke). In verband met de overzichtelijkheid behoeven geen alternatieven te worden onderscheiden die niet wezenlijk van elkaar verschillen.

In afwijking van de startnotitie behoeven alternatieven die voorzien in een verhoging van dichtheden op uitleglokaties waarover in VINEX-verband afspraken zijn gemaakt of een hogere taakstelling voor het bestaand stedelijk gebied niet te worden onderscheiden. Het wordt niet zinvol geacht om op rijksniveau de streefwaarde van ca. 33 woningen per ha. aan te passen of per alternatief te variëren. De mogelijkheden om door verdichting in het bestaand stedelijk gebied in de opgave te voorzien zijn beperkt. Volgens informatie van de Leidse regio wordt tot 2005 in de stad Leiden een omvangrijk verdichtingsprogramma gerealiseerd en zijn daarna de mogelijkheden voor woningbouw in het bestaand stedelijk gebied vrijwel uitgeput. Het wordt daarom acceptabel geacht geen alternatief te onderscheiden waarin de Leidse behoefte geheel binnenstedelijk wordt opgevangen. Bij een alternatief 'opvang Haaglanden' moet een flink aandeel verdichting echter wel reëel worden geacht. In de Rotterdamse regio wordt momenteel onderzocht of het tekort aan bedrijventerreinen in de periode tot 2005 door verdichting op bestaande bedrijventerreinen kan worden opgevangen. Ook daar kan er van worden uitgegaan dat de aanwezige verdichtingscapaciteit in 2005 grotendeels zal zijn benut.

5.3 Alternatieven Leidse regio

In de startnotitie is aangegeven dat de Leidse regio in samenhang met Haarlemmermeer en de Haaglanden zal worden beschouwd. Deze drie gebieden vormen tezamen met de aangrenzende bollenstreek het zoekgebied voor alternatieven. Binnen dit gebied moet niet alleen ruimte worden gevonden voor de reeds genoemde opgave van 4000 woningen en 20 hectare bedrijventerreinen in de Leidse regio, maar ook voor een opgave van 7.500 woningen voor Haarlemmermeer en omstreken. Een doorkijkje in de partiële herziening streekplan Amsterdam-Noordzeekanaalgebied biedt de mogelijkheid om in Haarlemmermeer tussen 2005 en 2010 5.000 woningen te bouwen in aansluiting op de bestaande kernen. Volgens de 'Synthese Randstadinbreng' is er in Haarlemmermeer voldoende ruimte voor de totale opgave van 7.500 woningen. Dit betekent echter niet dat er in de effectrapportage zondermeer vanuit kan worden gegaan dat 5.000 woningen in Haarlemmermeer terecht zullen komen. Sommige partijen achten een verdere verstedelijking in

Haarlemmermeer na 2005 problematisch en willen graag de gevolgen van opvang van de opgave van Haarlemmermeer in de Bollenstreek verkend zien. Dit is echter niet de optiek van deze effectrapportage. Uit de effectrapportage zal moeten blijken wat de effecten zijn wanneer respectievelijk 7.500 en 11.500 woningen in Haarlemmermeer worden ondergebracht. Uit een onderlinge vergelijking van een alternatief Haarlemmermeer en een alternatief in het noordelijk gedeelte van de Bollenstreek, waarbij onder het criterium flexibiliteit de gevolgen voor de langere termijn zullen worden beschreven, kan worden afgeleid wat de effecten zouden zijn van het afleiden van een deel van de behoefte van Haarlemmermeer naar de Bollenstreek.

In lijn met het voorgaande zullen in de effectrapportage ten minste de volgende alternatieven moeten worden beschreven:

1. Grote Polder

De ontwikkelingsrichting Grote Polder ligt tussen de kern Zoeterwoude en de spoorlijn Leiden-Alphen. Het gebied is nu een veenweidegebied, en wordt gekenmerkt door een open landschap, met lintbebouwing en graslanden.

2. Valkerhout

Het alternatief Valkerhout is gesitueerd op het terrein van het marine-vliegveld Valkenburg. Het vliegveld zou hiervoor moeten wijken. Woningbouw op het marine-vliegveld Valkenburg is vóór 2010 niet aan de orde. Het rijk gaat ervan uit dat het vliegveld tot 2010 niet beschikbaar kan komen voor andere functies. Het alternatief Valkerhout wordt in het effectrapport alleen behandeld met het oog op de verdere toekomst. Mocht uit het effectrapport blijken dat woningbouw op Valkenburg een aantrekkelijke oplossing is, dan kan dat consequenties hebben voor de keuzen die in het kader van de actualisering van de VINEX worden gemaakt. Het gebied is een onderdeel van het estuarium van de Oude Rijn, en maakt dus deel uit van het rivierenlandschap. Het zoekgebied voor dit alternatief omvat ook een klein deel van de strandwalzone. Bij de toetsing van dit alternatief dienen de effecten van de verplaatsing van het marine-vliegveld Valkenburg in algemene zin te worden meegewogen.

3. Rijnsburg

Het alternatief Rijnsburg ligt in een gebied waarin mede gezien de grondslag (zandige klei, klei op veen en kleiig zand: rivierenlandschap en strandwallen/strandvlaktelandschap) in de huidige situatie veel verschillende functies voorkomen. Het gaat om (glas)tuinbouw en stedelijke functies. Bij de toetsing van dit alternatief dienen de effecten van de verplaatsing van de glastuinbouw in algemene zin te worden meegewogen.

4. Haarlemmermeer

Het alternatief Haarlemmermeer omvat het gebied tussen Nieuw-Vennep en Hoofddorp. Dit alternatief gaat uit van een verstedelijking tussen de kernen Nieuw-Vennep en Hoofddorp, met in het totaal 9.000 à 11.500 woningen (dus incl. de 4000 woningen voor de Leidse regio). Bij alle andere alternatieven wordt verondersteld dat de basisopvang van 7.500 woningen ten zuidwesten of ten westen van Nieuw-Vennep zal neerslaan. Uiteraard betreft dit slechts een aanname die nodig is om een vergelijking te kunnen uitvoeren. Het alternatief is gelegen in het midden van de droogmakerij. Het gebied is nu een grootschalig akkerbouwgebied.

5. Bollenstreek Zuid

Dit alternatief omvat verstedelijking in het zuidelijke gedeelte van de Bollenstreek. Dit gebied ligt op de grens van een gebied met zware klei op veen, en de zone van strandwallen met daartussen de strandvlaktes. Het gebied heeft nu deels een functie voor de bollenteelt en deels als relatienota- c.q. natuurgebied.

6. Bollenstreek Noord

Dit alternatief omvat verstedelijking in de noordelijke Bollenstreek. Het gebied wordt gekenmerkt door een opeenvolging van strandwallen, met daartussen strandvlaktes. Het gebied is voornamelijk in gebruik voor de bollenteelt. Het alternatief ligt in de invloedssfeer van Haarlem, Leiden en Hoofddorp.

7. Overloop Haaglanden

In dit alternatief wordt de opgave voor het Leidse stadsgewest ondergebracht in de Haaglanden. Het VINEX-uitvoeringsconvenant dat is afgesloten tussen het rijk en het stadsgewest Haaglanden bevat een restcapaciteit die toereikend is voor de opvang van zowel de eigen behoefte als de behoefte van de Leidse regio. Het is onzeker op welke locaties Leidse woningzoekenden terecht zullen komen. Voor de effectenbeschrijving kan ervan uit worden gegaan dat de Leidse behoefte voor de helft zal neerslaan in het bestaand stedelijk gebied en voor de helft op uitleglocaties. De locatie Ypenburg kan in de effectbeschrijving model staan voor de woningbouw op uitleglocaties.

5.4 Alternatieven Rotterdamse regio

Bij het zoeken naar ruimte om het tekort aan bedrijventerreinen in de Rotterdamse regio op te lossen doet zich de vraag voor of deze bedrijventerreinen uitsluitend een functie zullen hebben voor het Rotterdamse stadsgewest, of dat zij zijn verbonden met de mainportfunctie. In het eerste geval kan het zoekgebied voor alternatieven beperkt blijven tot de directe omgeving van Rotterdam. In het tweede geval behoort ook het gebied langs de achterlandverbindingen per weg, water of spoor tot het zoekgebied. Zowel de Commissie voor de milieu-effectrapportage als een aantal insprekers dringt erop aan een alternatief op te nemen langs de Betuwelijn, richting Ruhrgebied. Concreet wordt hierbij Valburg (knooppunt Arnhem/Nijmegen) genoemd. Hoewel een dergelijk alternatief geen bijdrage levert aan het voorzien in de eigen regionale behoefte en het oplossen van de werkloosheidsproblematiek in de Rotterdamse regio dient een dergelijk alternatief in het (M)ER opgenomen te worden.

Het belangrijkste argument hiervoor is dat er inderdaad ook ver buiten de Rotterdamse regio, de mogelijkheid bestaat om bedrijventerreinen in te richten, die een algemene functie kunnen vervullen ten behoeve van de Rotterdamse mainport. De uitstraling van de mainport strekt zich immers over grote afstanden uit. Het zal in dat geval vooral om bedrijfsactiviteiten moeten gaan, die in het achterland van Rotterdam een aanvulling geven op de mainportactiviteiten. Dit alternatief kan naast het alternatief Moerdijk model staan voor het gehele scala van alternatieven, dat in theorie langs achterlandverbindingen voor de Rotterdamse mainport beschikbaar is.

In het effectrapport dienen derhalve naast enkele alternatieven in de directe omgeving van Rotterdam de alternatieven Moerdijk en Arnhem/Nijmegen (Valburg) te worden beschreven.

1. A15/A16 corridor

In dit alternatief wordt de opgave gespreid over meerdere locaties die zijn gelegen in een zone van circa 3 km aan weerszijden van de A15/A16. Het zoekgebied strekt zich uit van het havengebied van Rotterdam tot de eilanden van IJsselmonde en Dordrecht. Er zijn drie 'aantakpunten' die zich lijken te lenen voor bedrijfsvestiging. Deze zijn gelegen in de nabijheid van de Beneluxtunnel, in de omgeving van de Kiltunnel en in het gebied van de 'Ridderster'.

2. Maasvlakte

Op dit moment is een studie gaande naar nut en noodzaak van de aanleg van een tweede Maasvlakte. Deze tweede Maasvlakte is in eerste instantie bedoeld voor de opvang van milieubelastende en zeehavengebonden bedrijvigheid. Als de tweede Maasvlakte voor dit doel wordt aangelegd, kan daar ook ruimte worden geschapen voor 'havenafgeleide' bedrijvigheid. In het effectrapport heeft bij dit alternatief alleen te worden aangegeven wat de effecten van de situering van de havenafgeleide bedrijvigheid op de tweede Maasvlakte zijn. De effecten van de aanleg van de tweede Maasvlakte zelf behoeven niet te worden beschreven. Immers, de beslissing over het al of niet aanleggen van de tweede Maasvlakte staat los van het oplossen van het tekort aan bedrijventerreinen voor havenafgeleide bedrijvigheid.

3. Hoeksche Waard

Dit alternatief omvat bedrijfsterreinontwikkeling in de Hoekse Waard, gekoppeld aan de afslagen van het autosnelwegennet. Er dienen daarbij twee varianten te worden onderscheiden, één waarbij wel en één

waarbij geen doortrekking van de A4 Zuid wordt verondersteld. De besluitvorming over de eventuele aanleg van een A 4 Zuid valt overigens buiten het kader van de actualisering Vinex. Het grootste deel van dit gebied is nu in gebruik als akkerland en is grootschalig en open van karakter.

4. Moerdijk

Dit alternatief omvat uitbreiding van het haven- en industrieterrein Moerdijk alsook de omgeving van de afslag van de A16. Het bestaande industrieterrein is nog niet volgebouwd, maar zal na 2005 geen restcapaciteit meer kunnen bieden. Moerdijk ligt in een kleigebied (lichte en zware klei). Het grootste deel van het gebied heeft een akkerbouwfunctie. Rondom het industrieterrein liggen de kernen Moerdijk, Klundert en Zevenbergen.

5. Betuwelijn/Valburg

Dit alternatief omvat een bedrijfsterrein centraal gelegen in het stedelijk knooppunt Arnhem- Nijmegen nabij de kern Valburg en gelegen aan zowel de Betuwelijn als nabij het knooppunt van de A15 en de A50. Het maakt deel uit van een open rivierengebied dat overigens in toenemende mate de verstedelijkingsbehoefte van Arnhem en Nijmegen zal gaan opvangen.

5.5 Per alternatief te leveren informatie

De beschrijving van de alternatieven kan globaal zijn, maar dient wel zodanig te zijn dat vergelijking mogelijk wordt. Alternatieven dienen op hetzelfde detailniveau te worden beschreven. Van elk van de alternatieven moet een samenhangend beeld worden geschetst, waarbij wordt ingegaan op de mogelijkheden tot ontsluiting, de afstand tussen wonen en werken, de nabijheid van groenvoorzieningen en de landschappelijke opbouw. Per alternatief dient voorts te worden aangegeven in hoeverre het past in een verstedelijkingsmodel voor de lange termijn (zie ook criterium flexibiliteit).

Om voldoende inzicht te kunnen geven in de inhoud en de gevolgen van een alternatief zijn de volgende gegevens nodig:

- een kaartbeeld van de toekomstige situatie, waaruit globaal blijkt hoe het alternatief is gesitueerd in een groter gebied;
- de behoefte aan aanvullende infrastructuur. Wat betreft het openbaar vervoer dient bij alle alternatieven te worden uitgegaan van een vergelijkbare ontsluitingskwaliteit in termen van frequentie en reistijd voor de meest voor de hand liggende bestemmingen. Afhankelijk van de te verwachten reizigersomvang moet dan blijken welke vervoersmodaliteit het meest geschikt is (mede gelet op de reeds aanwezige infrastructuur). Wat betreft de wegontsluiting dient te worden uitgegaan van een aansluiting op het onderliggende wegennet. In het (M)ER zullen de meest voor de hand liggende ontsluitingen moeten worden beschreven, voorzover relevant voor de vergelijking van de alternatieven;
- een aanduiding van het gebiedstype (veengebied, strandwallengebied, kleigebied, bestaand stedelijk gebied etc.) waarin wordt gebouwd en de aard van de ingrepen die verondersteld worden nodig te zijn voor de bouw van woningen en de aanleg van bedrijventerreinen, zoals verlaging van de grondwaterstand, ophoging met zand, egalisatie van de bodem, opruimen van grootschalige bodemverontreiniging (voor zover bekend);
- een aanduiding van het bestaande grondgebruik en het signaleren van een verplaatsingsbehoefte ingeval het gaat om verplaatsing van functies met een stedelijk karakter (incl. glastuinbouw en vliegveld).

5.6 Nul-alternatief en referentiesituatie

In het effectrapport behoeft geen nul-alternatief te worden onderscheiden. Het nul-alternatief geeft de situatie weer die zou ontstaan wanneer de activiteit geen doorgang vindt. Het nul-alternatief is in dit geval geen reëel alternatief. Door het uitblijven van de aanleg van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen zou het

tekort aan woon- en bedrijfsruimte sterk oplopen. Het nul-alternatief voldoet derhalve niet aan de doelstelling. In het effectrapport kan worden volstaan met het beschrijven van de referentiesituatie in het jaar 2005.

5.7 Meest-milieuvriendelijk alternatief

In het effectrapport moet zowel voor de Leidse als de Rotterdamse regio een meest milieuvriendelijk alternatief worden beschreven. Bij de selectie van dit alternatief dienen de volgende milieu-aspecten zwaar gewogen te worden:

- sterke mate van bundeling in het stadsgewest (dit staat niet gelijk aan maximale verdichting van het bestaand stedelijk gebied; de mate waarin verdichting bijdraagt aan de vermindering van de milieubelasting is namelijk sterk situatie-afhankelijk);
- minimale aantasting van ecologische waarden;
- sterke bijdrage aan beperking van de groei van de mobiliteit;
- minimaal ruimtebeslag;
- minimale verspilling

5.8 Mitigatie en compensatie

In het effectrapport dient per alternatief aandacht te worden besteed aan de mogelijkheden tot mitigatie van nadelige milieugevolgen of compensatie. Er dient in het bijzonder aandacht te worden besteed aan compenserende maatregelen indien een alternatief inbreuk maakt op gebieden waarvoor het Structuurschema Groene Ruimte compensatie voorschrijft. Mitigerende en compenserende maatregelen moeten worden beschreven, omdat ze van invloed kunnen zijn op score van de alternatieven.

6. TOETSINGSKADER: GEVOLGEN VOOR RUIMTE, MILIEU, MOBILITEIT, ECONOMIE EN FINANCIËN

6.1 Algemeen

In het effectrapport dienen de gevolgen voor ruimte, milieu, mobiliteit, economie en financiën te worden beschreven. In de startnotitie is toegelicht dat het toetsingskader uit twee onderdelen bestaat: ruimtelijke kwaliteit en uitvoerbaarheid. Het begrip ruimtelijke kwaliteit is uitgewerkt aan de hand van de begrippen gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde.

Uit de inspraak en de ingekomen adviezen blijkt dat het toetsingskader in de startnotitie een goede basis biedt voor de beschrijving van de effecten. Het toetsingskader behoeft wel enkele kleine aanpassingen en nuanceringen. Het streven naar een sobere en efficiënte toetsing van alternatieven blijft daarbij voorop staan. De toetsingscriteria dienen toereikend te zijn voor het beoordelen en vergelijken van alternatieven. In het effectrapport dienen in het bijzonder effecten te worden beschreven, die bepalend zijn voor de keuze tussen alternatieven. Bij de selectie van toetsingscriteria gelden vier uitgangspunten. Toetsingscriteria moeten:

1. bestuurlijk relevant zijn;
2. onderscheidend zijn tussen de alternatieven (differentiëren);
3. passen bij het schaalniveau van de planologische kernbeslissing nationaal ruimtelijk beleid;
4. aansluiten bij de normen en (streef-/grens-)waarden van het vigerende natuur-, milieu-, water- en mobiliteitsbeleid.

Bij de verdere uitwerking van de criteria en de toetsing moet met het volgende rekening worden gehouden:

- bij de beschrijving van effecten moet, waar nodig, de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- er dient aandacht te worden besteed aan zowel positieve als negatieve effecten;
- de manier waarop de gevolgen zijn bepaald en omschreven dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of door expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- het detailniveau van de beschrijving dient te liggen op het niveau van een ontwikkelingsrichting, d.w.z. een gebied waarin de opgave enkele malen past;
- de effecten zullen in principe op één detailniveau lager moeten worden gemeten dan het niveau waarop de besluitvorming plaatsvindt;
- onzekerheden en mogelijke onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens moeten worden vermeld.

Bij de effectrapportage kan van het toetsingskader in het navolgende schema worden uitgegaan. Onder het schema worden per criterium een aantal specifieke richtlijnen gegeven. De criteria die in het schema met een grijsint zijn aangeduid, maken onderdeel uit van de milieu-effectrapportage.

Beleidsdoelstelling	criterium
A. RUIMTELIJKE KWALITEIT	
Gebruikswaarde	
1. Versterking draagvlak van de regio	- mate van opvang van wonen en werken binnen het stadsgewest waarvoor de opgave geldt, resp. voor het stadsgewest waarin de opgave wordt geplaatst - bereikbaarheid van locaties per o.v. en fiets
2. Behoud van centra voor glastuinbouw en bollen	- mate waarin aantasting van het areaal plaatsvindt
3. Bevorderen van de bereikbaarheid van groengebieden	- afstand van wonen tot groen- en recreatiegebieden buiten de stad
4. Behoud, herstel en ontwikkeling van ecologische kwaliteit	- actuele en potentiële habitatkwaliteit - behoud van ecologische verbindingen
5. Waarborgen bereikbaarheid van economisch centra	- bereikbaarheid mainports en economische centra (congestie op hoofdwegennet);
6. Verbeteren economische structuur	- mate waarin de (inter-)nationale concurrentiepositie versterkt wordt; - mate waarin de potenties van respectievelijk de regio waarvoor de opgave geldt, en de regio waarbinnen de opgave wordt geplaatst, worden benut
Belevingswaarde	
7. Behoud van afwisseling tussen het stedelijk en landelijk gebied en binnen het landelijk gebied	- mate waarin de landschappelijke, aardkundige en cultuurhistorische kwaliteiten binnen het landelijk gebied behouden blijven; - mate waarin de afwisseling tussen stad en platteland behouden blijft.
8. Beperking toename verstoring	- toe-/afname aantal geluidgehinderden - toe-/afname luchtverontreiniging - toe-/afname gevoelige functies in gebieden met risico's voor calamiteiten
Toekomstwaarde	
9. Beperking automobilititeit	- toename aantal (vracht-)autokilometers
10. Beperking verspilling	- (in-)direct ruimtebeslag en mate waarin toekomstige gebruiksmogelijkheden worden ingeperkt - mate van gebruik van grondstoffen en energie
11. Instandhouding basiscondities voor toekomstige functies	- mate van aantasting van milieubeschermingsgebieden (bodem, grondwater, stilte) - afname verontreinigd bodemoppervlak - mate van aantasting van watersystemen
12. Flexibiliteit	- mate waarin (gunstige) ontwikkelingsrichtingen voor na 2010 open gehouden worden

B. UITVOERBAARHEID	
1. Bevorderen van marktconform bouwen	- mate waarin profiel woongebied aansluit bij wensen markt
2. Zorgdragen voor financiële uitvoerbaarheid	- hoogte investeringskosten - exploitatie openbaar vervoer

6.2 Versterking draagvlak van de regio (A 1)

Bij dit criterium gaat het om meerdere zaken. Allereerst gaat het om de beschikbaarheid van hoogwaardige stedelijke voorzieningen als een schouwburg, bibliotheek, zwembad of hoger onderwijs voor de bewoners van nieuwe lokaties. Daarnaast gaat het om de bereikbaarheid van wonen en werken. Beide worden gediend door een bundeling van wonen, werken, recreëren en voorzieningen in het stadsgewest. Bij het bepalen van de mate waarin het draagvlak wordt versterkt door toevoeging van een verstedelijkingsrichting dienen bij de effectbeschrijving twee invalshoeken in beeld te worden gebracht. Ten eerste moeten de effecten voor de regio waarvoor de opgave geldt (Leiden, respectievelijk Rotterdam) worden beschreven. Daarbij dient er vanuit te worden gegaan dat de bijdrage aan het draagvlak groter is naarmate de afstand van een alternatief ten opzichte van het centrum van Leiden of Rotterdam kleiner is. Dat levert dan tevens een indicatie op van de mate waarin bewoners die zijn aangewezen op de goedkope woningvoorraad bediend kunnen worden. Ten tweede moeten de effecten voor de regio waarin een alternatief is gelegen te worden weergegeven. Daarvoor is de afstand tot het stedelijk centrum van die regio maatgevend. De maten voor een goede bereikbaarheid zijn een reisafstand per openbaar vervoer van maximaal 45 minuten en een afstand van maximaal 5 kilometer per fiets. Bij de Leidse regio zal vooral de bereikbaarheid van werkgebieden moeten worden bepaald, bij de Rotterdamse regio vooral de bereikbaarheid van woongebieden.

6.3 Behoud van centra voor glastuinbouw en bollenteelt (A 2)

Bij dit criterium moet de oppervlakte bestaand of reeds bestemd glastuinbouwgebied of bollenareaal worden gemeten dat verdrongen wordt. Voor de bollenstreek zal een eventuele aantasting van de toeristische functie (Keukenhof, bollenvelden en bloemencorso) moeten worden meegewogen. Bij de beoordeling van een eventuele aantasting van glastuinbouw- of bollengebieden, dient in het bijzonder aandacht te worden besteed aan de vervangbaarheid voor teelten die aan een zandig substraat gebonden zijn. Anders dan in de startnotitie werd verondersteld is aantasting van de centrumfunctie voor de glastuinbouw of bollenteelt als zodanig niet aan de orde.

6.4 Bevorderen bereikbaarheid groengebieden (A 3)

In afwijking van de startnotitie kan dit criterium beperkt blijven tot de bereikbaarheid van buiten-stedelijk groen. Over de invloed op de bereikbaarheid van het binnen-stedelijk groen kan, ook bij een alternatief waarbij opvang in het bestaand stedelijk gebied plaatsvindt (bijvoorbeeld Haaglanden), geen uitspraak worden gedaan.

Bij de meting van de bereikbaarheid van het buiten-stedelijk groen gaat het zowel om de bereikbaarheid vanuit het bestaand stedelijk gebied als de bereikbaarheid vanuit een nieuwe ontwikkelingsrichting. Al het landelijk gebied dat voor de recreërende stedeling een functie heeft dient daarbij in de beschouwing te worden betrokken.

6.5 Behoud en ontwikkeling van ecologische kwaliteit (A 4)

Per alternatief dient te worden nagegaan wat de directe en indirecte invloed is op:

- actuele en potentiële habitatkwaliteit;
- ecologische verbindingen, waaronder verbindingen tussen deelpopulaties.

Uitgangspunt voor de beschrijving kan een algemeen geaccepteerde en beschikbare ecologische kartering zijn.

Behalve aan natuurgebieden met een formele beschermde status dient ook aandacht te worden besteed aan andere natuurgebieden met belangrijke actuele of potentiële natuurwaarden. In het bijzonder dient te worden gelet op gebieden die dienen als leefgebied voor rode lijstsoorten en op vochtige en minder voedselrijke situaties.

Bij alternatieven die een aantasting van natuurwaarden met zich meebrengen, dienen de mogelijkheden tot compensatie te worden meegewogen.

In het effectrapport moeten natuur, landschap, bodem en water in samenhang worden benaderd.

6.6 Waarborgen bereikbaarheid economische centra (A 5)

De bereikbaarheid van economische centra dient te worden gemeten aan de hand van het criterium congestie op het hoofdwegennet. Daarbij dient onderscheid te worden gemaakt tussen achterlandverbindingen, hoofdtransportassen en het overige wegennet. Volstaan kan worden met het bepalen van de extra belasting die een alternatief oplevert voor respectievelijk de dichtstbijzijnde achterlandverbinding en de dichtstbijzijnde hoofdtransportas. Bij deze berekening dient een verkeersprognosemodel te worden gebruikt.

6.7 Verbeteren economische structuur (A 6)

Per alternatief moet worden aangegeven welke bijdrage het levert aan:

- het benutten van de regionaal-economische potenties;
- de concurrentiepositie van het internationaal opererende bedrijfsleven.

Relevante locatie-eisen waaraan moet worden getoetst zijn:

- aansluiting op de regionaal economische structuur, respectievelijk -waar relevant- passendheid binnen economische clusters met een regionale of internationale dimensie;
- ligging ten opzichte van woongebieden c.q. de arbeidsmarkt en bestaande bedrijfslocaties;
- aansluiting op (congestievrije) hoofdinfrastructuur en vervoersknooppunten.

Evenals bij het criterium A1 dient de bijdrage die een lokatie levert aan de regionaal-economische potenties op twee verschillende wijzen te worden gemeten. Allereerst ten opzichte van de regio waarvoor de opgave was gesteld (Leiden, respectievelijk Rotterdam). Ten tweede ten opzichte van de regio waarin een alternatief is gelegen.

6.8 Behoud van afwisseling tussen stedelijk en landelijk gebied en in het landelijk gebied (A 7)

De toetsing van landschappelijke aspecten dient inzicht te geven in:

- 1 de mate waarin de afwisseling tussen stad en platteland behouden blijft;
2. de mate waarin landschappelijke, aardkundige en cultuurhistorische kwaliteiten (inclusief het bodemarchief) in het landelijk gebied behouden blijven.

Voor het behoud van de afwisseling tussen stad en platteland is de eventuele aantasting van gebieden waarvoor een restrictief beleid geldt (Groene Hart, bufferzones) bepalend. Bij het meten van de mate waarin de kwaliteiten van het landelijk gebied behouden blijven, dient te worden aangegeven in hoeverre een alter-

natief inpasbaar is in de bestaande landschapskarakteristieken en bestaande kwaliteiten (bodemarchief, aardkundige waarden) of potentiële waarden worden ontzien.

6.9 Beperking toename verstoring (A 8)

Bij verstoring dient aandacht te worden besteed aan drie milieu-aspecten: geluid, externe veiligheid en luchtverontreiniging. Geen van de alternatieven mag zijn gelegen in een gebied waar milieunormen verdere verstedelijking uitsluiten. Het gaat om gebieden waar grenswaarden worden overschreden, zoals de vrijwaringszone rond Schiphol. Voor gebieden waar verstedelijking wel mogelijk is dient te worden bepaald:

- wat de hinder of verontreiniging uit bestaande bronnen is;
- welke hinder of verontreiniging door de realisatie van het alternatief zou worden toegevoegd.

Het criterium geluid kan worden gemeten in termen van de toename van het aantal gehinderden op basis van de geldende wettelijke normen. Het verdient de voorkeur een geluidkaart op te stellen, waarin de geluidbelasting van verschillende geluidbronnen (wegen, spoorwegen, bedrijventerreinen en vliegverkeer) is gecumuleerd. De mogelijkheid om de geluidbelasting te mitigeren dient in de beoordeling te worden betrokken. Aangezien geluidhinder door vliegverkeer het moeilijkst te mitigeren is, dient deze afzonderlijk zichtbaar te worden gemaakt.

Met betrekking tot het aspect lucht dient op basis van beschikbare informatie te worden nagegaan waar overschrijding van grens- en streefwaarden zal optreden en welke maatregelen mogelijk zijn om dit te voorkomen.

Het aspect externe veiligheid dient te worden gemeten in termen van de toe- of afname van gevoelige functies in gebieden met een verhoogd risico voor calamiteiten. Dit zijn gebieden in de nabijheid van risicovolle bedrijvigheid (zgn. SEVESO inrichtingen), infrastructuur die wordt gebruikt voor het transport van gevaarlijke stoffen (spoorwegemplacementen, hoofdtransportassen), aan- en uitvliegroutes van vliegvelden of faciliteiten waar gevaarlijke stoffen liggen opgeslagen.

Bij de beoordeling van het aspect externe veiligheid kan worden uitgegaan van het principe dat de score beter zal zijn, naarmate de afstand van de woonbebouwing tot de risicovolle activiteit groter is. Indien gegevens beschikbaar zijn met betrekking tot de contouren voor individueel en groepsrisico dienen deze als basismateriaal te worden gebruikt.

Bij verstoring dient aandacht te worden besteed aan cumulatie van effecten. Nagegaan dient te worden of en in hoeverre in nieuwe woongebieden zowel wat geluid, lucht als externe veiligheid betreft een ongunstige situatie op zal treden.

6.10 Beperking groei automobiliteit (A 9)

Per alternatief dient de toename van het aantal autokilometers te worden gemeten. Gegevens over de verandering van de verdeling over de vervoerwijzen hoeven alleen als achtergrondinformatie (modal split) beschikbaar te komen.

Omdat er nog geen rekeninstrumentarium beschikbaar is waarmee de toename van het aantal vrachtautokilometers kan worden bepaald, kan worden volstaan met het bepalen van de kans dat bedrijven van milieuvriendelijke vervoerwijzen gebruik zullen maken. Hiervoor is de nabijheid van spoor- en waterwegverbindingen bepalend.

6.11 Beperking verspilling (A 10)

Verspilling betreft hier het gebruik van energie, ruimte en grondstoffen en het behoud van bio-diversiteit.

Wat energie betreft moeten de potenties tot het benutten van restwarmte worden gemeten. Vanwege de problemen van warmteverlies bij transport (kosten), is de afstand tot bestaande restwarmtebronnen (industrie, elektriciteitscentrales of afvalverbrandingsinstallaties), dan wel de afstand tot een grotere concentratie van warmtevragers daarvoor bepalend.

Wat het aspect ruimte betreft moet per alternatief worden aangegeven tot welke toename van het verstedelijkt gebied de bouwopgave leidt. Het criterium ruimte is alleen relevant indien de alternatieven qua dichtheden van elkaar verschillen. Dit is het geval wanneer een alternatief is gesitueerd in het bestaand stedelijk gebied (Haaglanden).

In het effectrapport moet worden beschreven of de alternatieven van elkaar verschillen met betrekking tot de hoeveelheid benodigd ophoogzand. Daarbij moeten ook de mogelijkheden tot gebruik van moderne funderingstechnieken in beschouwing worden genomen (kruipruimtelos bouwen). Het grondstoffengebruik moet in nauwe samenhang met het criterium 'aantasting van watersystemen' worden beschouwd.

6.12 Instandhouden basiscondities voor toekomstige functies (A 11)

Onder basiscondities worden gerangschikt: milieubeschermingsgebieden, watersystemen en een schone bodem.

Bij milieubeschermingsgebieden zal de aantasting moeten worden gemeten van bodembeschermingsgebieden, (grond-)watergebieden en stiltegebieden zoals deze zijn aangewezen en vastgesteld door de provinciale overheden.

Wat betreft het watersysteem dient te worden gelet op de verandering van de (grond-)waterstand, de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit en de beïnvloeding van het natuurlijk watersysteem door waterwinning en -lozing. Ook het effect hiervan op functies in het beïnvloedingsgebied moet worden meegenomen (verdrogting, verontreiniging). Ontwikkelingen zullen negatief scoren indien er een verlaging van de (grond)waterstand, een verslechtering van de waterkwaliteit, een vermindering van de infiltratiecapaciteit en een aantasting van functies in de omgeving plaatsvindt.

Voor het aspect schone bodem is maatgevend de mate waarin de oppervlakte aan schone bodems wordt vergroot. Alternatieven in gebieden met vervuilde bodems zullen positief scoren, omdat verstedelijking en bodemsanering daar aan elkaar kunnen worden gekoppeld. Aangezien bodemsanering hoge kosten met zich meebrengt, zullen deze alternatieven tegelijkertijd slecht scoren op het criterium 'hoogte van de investeringskosten'.

6.13 Flexibiliteit (A 12)

Getoetst moet worden of een alternatief ook voor de periode na 2010 nog ontwikkelingsmogelijkheden bezit. Voor de Leidse regio zal bij ieder alternatief beoordeeld dienen te worden of de het nog met minimaal eenzelfde omvang kan worden uitgebreid, zonder dat er een bijzonder ongunstige situatie ontstaat op één of meer van de volgende punten: infrastructuur, groen milieu, grijs milieu, economie en kosten. Bij de beoordeling van flexibiliteit behoeven geen criteria in beschouwing te worden genomen die geen plaats hebben gekregen in het toetsingskader. Om het criterium flexibiliteit zeggingskracht te geven zullen zowel positieve als negatieve gevolgen worden meegewogen.

Voor de Rotterdamse regio, waar de opgave alleen bedrijfsterreinen betreft, zal onder het criterium flexibiliteit ook de mogelijkheid om in het betreffende alternatief na 2010 een gecombineerde ontwikkelingsrichting voor wonen en werken te realiseren moeten worden beoordeeld.

6.14 Marktconform bouwen (B 1)

Met het toetsen van dit criterium is nog weinig ervaring opgedaan. Bekend is dat daarbij in ieder geval de bereikbaarheid van stedelijke voorzieningen, werkgelegenheidscentra en groengebieden van belang zijn. Deze worden reeds bij andere toetsingscriteria beoordeeld. Daarnaast kan de marktpotentie van een woongebied een rol spelen bij de consumentenvoorkeur. Initiatiefnemers kunnen zelf nog nader bepalen hoe deze aspecten meetbaar worden gemaakt.

6.15 Zorgdragen voor financiële uitvoerbaarheid (B 2)

De financiële uitvoerbaarheid van de alternatieven wordt bepaald door de investeringskosten en de exploitatie van het openbaar vervoer. Maatgevend voor de investeringskosten zijn de te verwachten uitgaven voor grondverwerving, infrastructuur, bodemsanering en groen. Per investeringspost moet worden aangegeven welk beroep op het rijk zal worden gedaan en welke financiële consequenties voor andere overheden ten minste zijn te verwachten. Volstaan kan worden met het aangeven van bandbreedten (kwantitatief en -waar dit niet mogelijk is- kwalitatief). Bij het bepalen van het mogelijke beroep op rijksondersteuning wordt uitgegaan van de huidige regelgeving. Voor het bepalen van de eventuele kosten van bodemsanering heeft geen bodemonderzoek te worden uitgevoerd. Het is voldoende als getoetst wordt of alternatieven zijn gelegen in gebieden waarvan bekend is dat de bodem is vervuild.

Wat de exploitatie van het openbaar vervoer betreft dient per alternatief te worden aangegeven wat de kostendekkingsgraad is van het openbaar vervoer dat voor de ontsluiting wordt gebruikt. Met een verkeersprognosemodel kan worden uitgerekend hoeveel reizigers gebruik zullen maken van het openbaar vervoer. Op basis daarvan zal de kostendekkingsgraad voor zowel het stads- en streekvervoer als het NS-vervoer moeten worden berekend.

7. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

De alternatieven dienen met elkaar te worden vergeleken op basis van het toetsingskader. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin de positieve en negatieve effecten van de alternatieven verschillen.

Voor de vergelijking van de alternatieven is het voldoende als de effecten op eenzelfde schaal zijn gemeten. Hierdoor wordt het mogelijk per effect te bepalen welk alternatief het beste scoort. Het is niet noodzakelijk een alternatief aan te wijzen dat alles afwegende de beste score heeft. Weging van de effecten onderling kan achterwege blijven.

Bij het vergelijken van de alternatieven dient in het bijzonder aandacht te worden besteed aan de VINEX-uitgangspunten. Uit het effectrapport moet blijken of en in hoeverre voor een alternatief de uitgangspunten van de VINEX moeten worden losgelaten en welke conclusies daaruit kunnen worden getrokken.

8. LEEMTEN IN KENNIS EN EVALUATIE

De leemten in kennis en informatie die van belang zijn voor een goed oordeelsvorming dienen te worden vermeld. Het doel van deze beschrijving is een indruk te krijgen van de volledigheid van de informatie.

De Wet Milieubeheer bevat een evaluatieverplichting. De wet schrijft voor dat het bevoegd gezag de gevolgen voor het milieu van een activiteit waarvoor een milieu-effectrapport is gemaakt onderzoekt wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen. Bij de effectrapportage voor de actualisering van de VINEX is deze bepaling weinig relevant, omdat de daadwerkelijke aanleg van nieuwe woon- en werkgebieden pas tussen 2005 en 2010 zal geschieden. Een evaluatie van de effectrapportage zal op zijn vroegst in 2010 kunnen worden gemaakt. In het effectrapport kan daarom worden volstaan met het signaleren van belangrijke leemten in kennis die een goede oordeelsvorming hebben belemmerd en een suggestie voor de wijze waarop door onderzoek in deze leemten kan worden voorzien. Eventueel kan voor dit nadere onderzoek het onderzoek worden gebruikt dat ten grondslag zal liggen aan de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening, c.q. de eerste nota Leefomgeving.

9. VORM EN PRESENTATIE

De vorm en presentatie van het effectrapport zijn in belangrijke mate bepalend voor de bruikbaarheid. Het is de bedoeling het effectrapport op te nemen in de toelichting bij de ontwerp-planologische kernbeslissing. Het effectrapport zal hierin afzonderlijk herkenbaar moeten zijn en met name zal duidelijk moeten zijn welke onderdelen als milieu-effectrapport worden aangemerkt. De samenvatting van het milieu-effectrapport mag worden opgenomen in de samenvatting van de ontwerp-planologische kernbeslissing. Ook hier geldt de eis dat moet worden aangegeven welke onderdelen van de samenvatting van de ontwerp-planologische kernbeslissing de samenvatting van het milieu-effectrapport vormen. In de samenvatting moeten ten minste aan de orde komen:

- de in beschouwing genomen alternatieven, inclusief de motivering van de selectie
- het resultaat van de vergelijking van alternatieven;
- de hoofdpunten voor de besluitvorming.

Wanneer de resultaten van de effectrapportage uitsluitend kort en bondig worden weergegeven in de nota van toelichting bij de ontwerp-planologische kernbeslissing, dient extra aandacht te worden besteed aan het kaartmateriaal en de tabellen. De onderlinge vergelijking van alternatieven dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van één of meerdere (score-)tabellen. Bij het opstellen van deze tabellen verdienen de volgende punten aandacht:

- het moet duidelijk zijn op basis van welke gegevens en welke beslissingen de scores in de tabel zijn toegerekend (goede koppeling met de achtergrondinformatie); idealiter bevat de beoordelingstabel ook een aanduiding van het gebruikte toetsingskader;
- de referentie voor de toe te kennen scores moet expliciet worden vermeld;
- uit de benaming van een alternatief moet duidelijk zijn wat (in grote lijnen) de inhoud van een alternatief is: coderingen dienen zoveel mogelijk te worden vermeden;
- de eindtabel geeft idealiter in één oogopslag een beeld van de uitkomsten: wanneer dat beeld wordt vertroebeld door een te groot aantal toetsingscriteria kunnen criteria worden geclusterd of kan de presentatie op grafische wijze (bijvoorbeeld met kleur) worden ondersteund;
- wanneer toetsingscriteria worden geclusterd, dient deze clustering te worden gemotiveerd.

Om het effectrapport toegankelijk te houden dienen achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst te worden vermeld, maar in een bijlage te worden opgenomen. Aan het effectrapport dient een verklarende woordenlijst te worden toegevoegd. Op het kaartmateriaal in het effectrapport en de bijlagen dienen topografische namen te worden vermeld en aan de kaarten dient een duidelijke legenda van de gebruikte aanduidingen te worden toegevoegd.

BIJLAGE 1: LIJST VAN INSPREKERS

Naam	Adres	datum in briefhoofd
1. Comité tegen grootschalige bebouwing van de Grote Polder	I. Brandhorst Weipoortseweg 15 2381 NB Zoeterwoude	19 februari 1996
2. Stichting Natuur en Milieu	Donkerstraat 17 3511 KB Utrecht	23 februari 1996
3. Gemeente Leiden	Stadsbouwhuis Langegracht 72 2300 PC Leiden	23 februari 1996
4. Dhr. G.D. Kievit (vz. streek-commissie Hoekse Waard)	Hoflaan 10 3271 BD Mijnsheerenland	25 februari 1996
5. D.S. Huisman	Raadhuislaan 36 3271 BT Mijnsheerenland	25 februari 1996
6. Westelijke Land- en tuinbouw-organisatie, afdeling Hoekse Waard A.P. van der Hoek (secretaris)	Westdijk 50 3274 KG Heinenoord	26 februari 1996
7. Regio Zuid-Holland Zuid	Spuiweg 5 Postbus 365 3300 AJ Dordrecht	26 februari 1996
8. Federatie van Land- en tuinbouworganisaties	Postbus 29773 2502 LT Den Haag	27 februari 1996
9. Provincie Zuid-Holland	Prinses Beatrixlaan 15 Den Haag	15 maart 1996
10. Project Ruimtelijke Inrichting Hoekse Waard	Gemeentehuis Binnenmaas Sportlaan 22 Postbus 5455 3299 ZH Maasdam	29 februari 1996
11. Regionaal Overlegorgaan Woningcorporaties	Valeriusstraat 3 3122 AM Schiedam	20 februari 1996
12. Stadsgewest Haaglanden	Prinses Beatrixlaan 15 Postbus 66 2501 CB Den Haag	20 februari 1996
13. Gemeente Zoeterwoude	Noordbuurtseweg 27 Postbus 34 2380 AA Zoeterwoude	22 februari 1996/ 1 maart 1996

14. Samenwerkingsorgaan Leidse regio	Postbus 9100 2300 PC Leiden	28 februari 1996
15. Streekcommissie Hoekse Waard	Crayenbosch 29 3261 TD Oud-Beijerland	25 februari 1996
16. Rijksdienst voor de Monumentenzorg	Broederplei 4 Postbus 1001 3700 BA Zeist	28 februari 1996
17. Stadsregio Rotterdam	Haagseveer 35	21 februari 1996
18. Zuidhollandse Milieufederatie	G.W. Burgerplein 5 3021 AS Rotterdam	28 februari 1996
19. Samenwerkingsorgaan Duin- en Bollenstreek	Grachtweg 42 Postbus 87 2160 AB Lisse	29 februari 1996
20. J. van der Veen	Beethovenlaan 138 2625 RT Delft	26 februari 1996
21. Vereniging Hoeksche Waards Landschap	Postbus 1080 3260 AB Oud-Beijerland	26 februari 1996
22. Stichting Duin- en Bollenstreek 'Hou het bloeiend'	Postbus 31 2160 AA Lisse	28 februari 1996
23. Coördinatie Commissie van advies inzake archeologisch onderzoek binnen het ressort Rotterdam/a Bureau Oudhoudkundig onderzoek van Gemeentewerken Rotterdam	St. Jobsweg 7 3024 EH Rotterdam	27 februari 1996
24. E.J. Wijdeveld	Eikenlaan 24 3297 XB Puttershoek	27 februari 1996
25. Groen Links Oud-Beijerland p/a A. Kruit	Ad. Helfrichsingel 2 3262 EB Oud-Beijerland	27 februari
26. Gemeente Haarlemmermeer	Burg. Van Willigenlaan 4 Postbus 147 2130 AC Hoofddorp	29 februari 1996
27. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Kerkstraat 1 3811 CV Amersfoort	27 februari 1996
28. Gasunie	Concourslaan 17 Postbus 19 9700 MA Groningen	27 februari 1996
29. J.A.R. van Essen	Hoflaan 8 3271 BD Mijnsheerenland	14 februari 1996

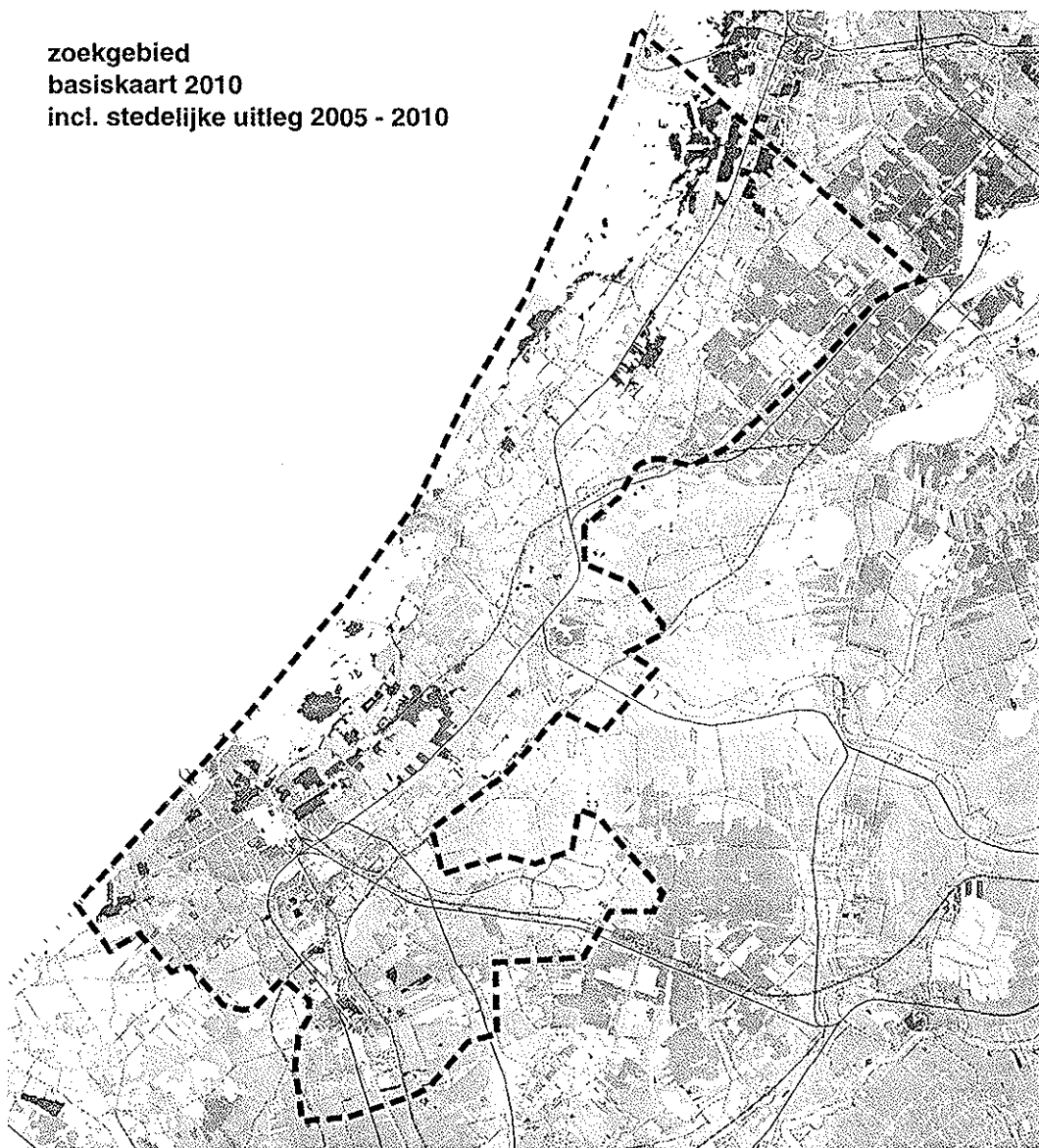
BIJLAGE 2: SPECIFIEK OP HET MILIEU-EFFECT-RAPPORT GERICHTE ONDERDELEN VAN DE RICHTLIJNEN

Artikel 23 lid 2 van de Wet Milieubeheer schrijft voor dat opmerkingen tijdens de toetsing van het milieu-effectrapport slechts betrekking mogen hebben op het niet voldoen aan de inhoudsvereisten, op de vastgestelde richtlijnen en op onjuistheden. De richtlijnen vormen derhalve voor zowel de Commissie voor de Milieu-effectrapportage, wettelijke adviseurs als insprekers het belangrijkste uitgangspunt bij het beoordelen van het milieu-effectrapport. Dat maakt het noodzakelijk in deze richtlijnen voor een integraal effectrapport expliciet aan te geven welke onderdelen specifiek betrekking hebben op het milieu-effectrapport.

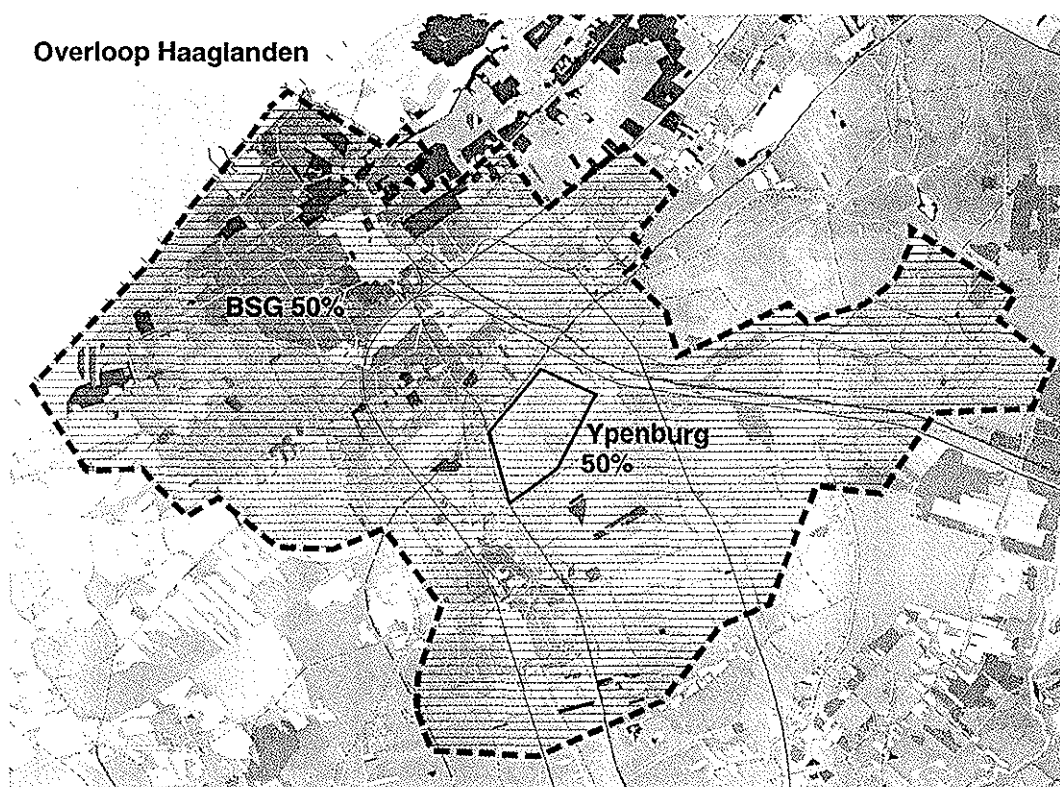
Tot de richtlijnen voor het milieu-effectrapport behoren alle algemene onderdelen van de richtlijnen en de in het toetsingskader met een grijs tint aangeduide toetsingsaspecten met de daarbij behorende toelichting. De algemene onderdelen van de richtlijnen zijn de paragrafen 1,2,3,4,5,7,8 en 9. De in het toetsingskader met een grijs tint aangeduide toetsingsaspecten zijn A4, A7, A8, A9, A10 en A11. Deze toetsingsaspecten worden toegelicht in de subparagrafen 6.2, 6.8, 6.9, 6.10, 6.11 en 6.12.

Kaart 1 Leidse regio - alternatieven

zoekgebied
basiskaart 2010
incl. stedelijke uitleg 2005 - 2010

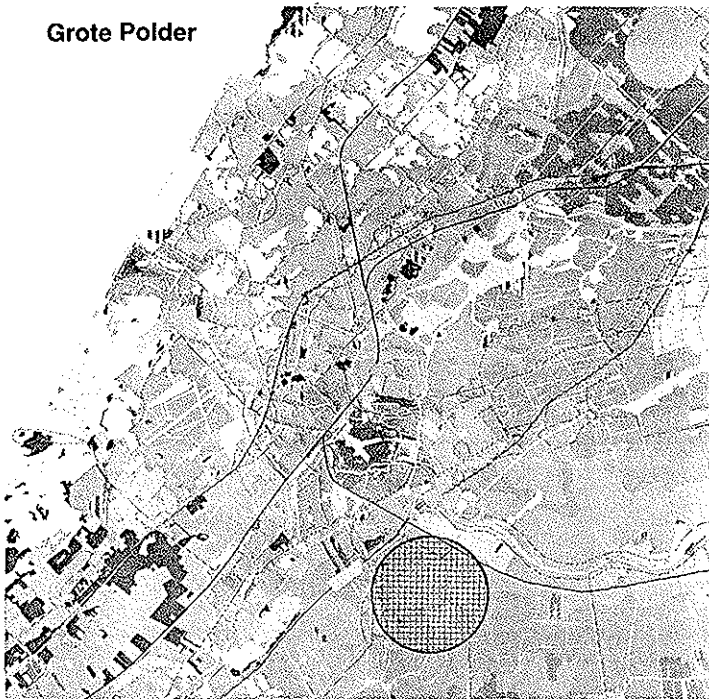

Overloop Haaglanden

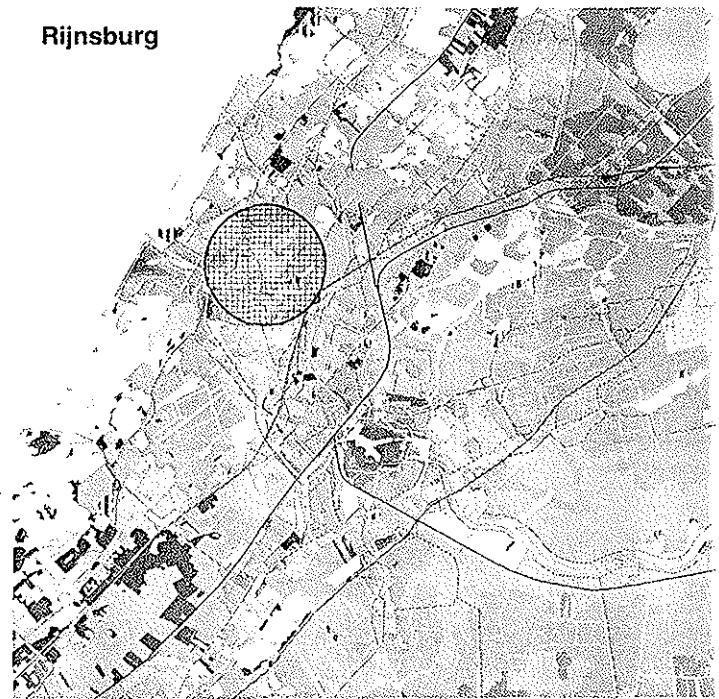

Kaart 2 Leidse regio - alternatieven

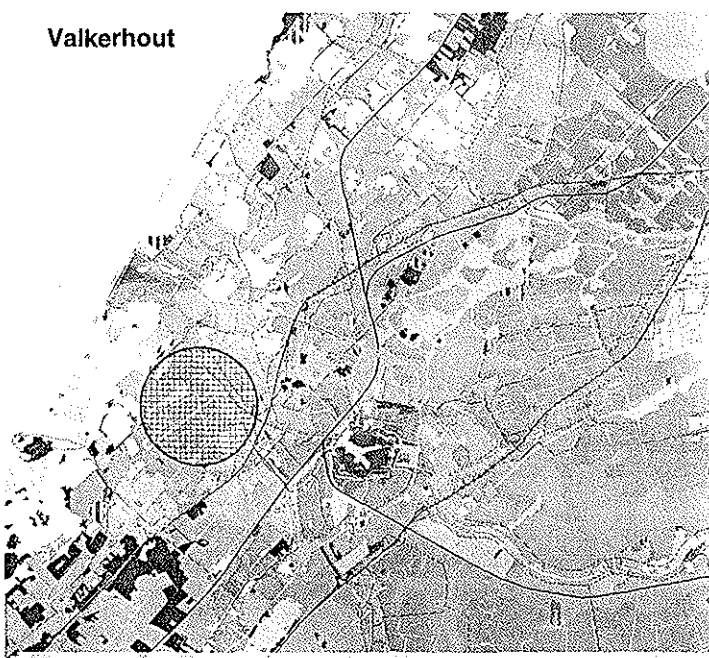
Grote Polder

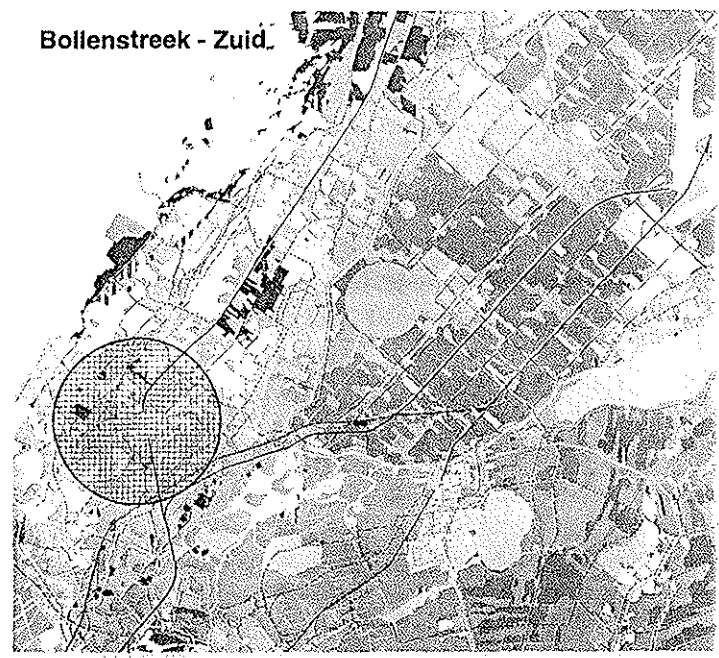
Rijnsburg

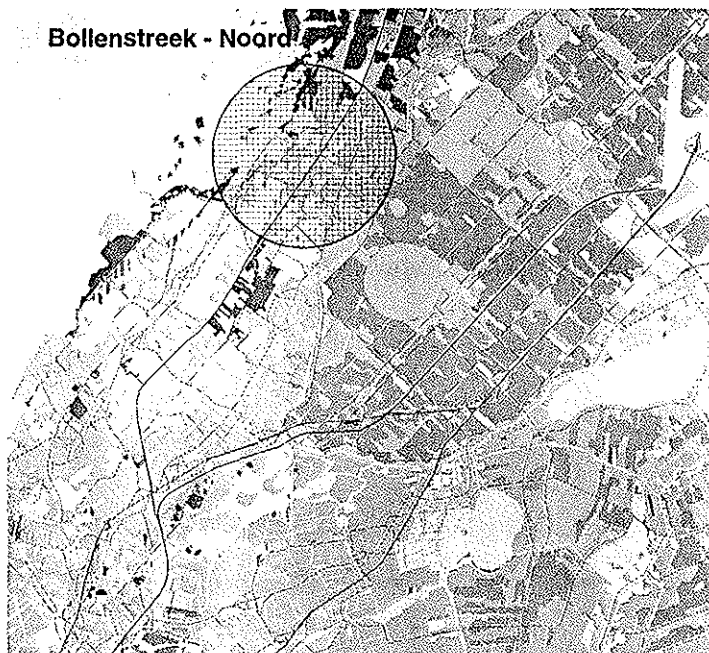
Valkerhout

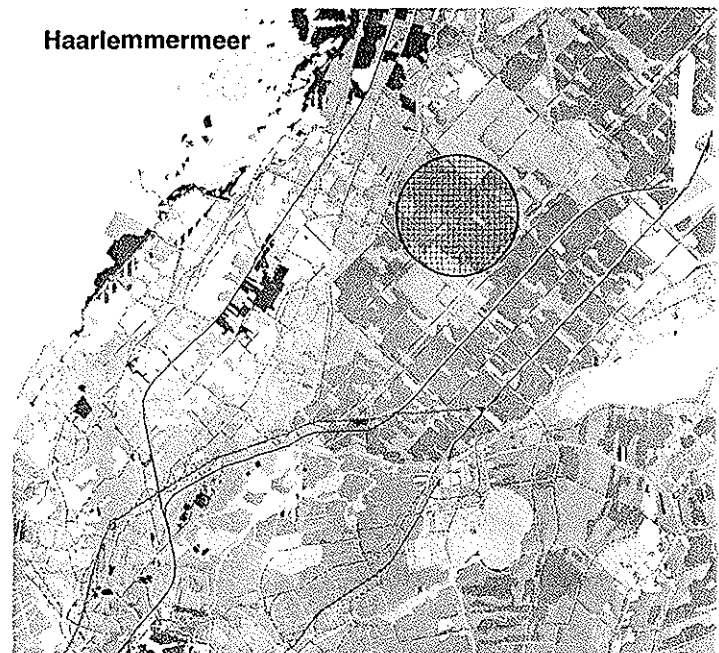
Bollenstreek - Zuid

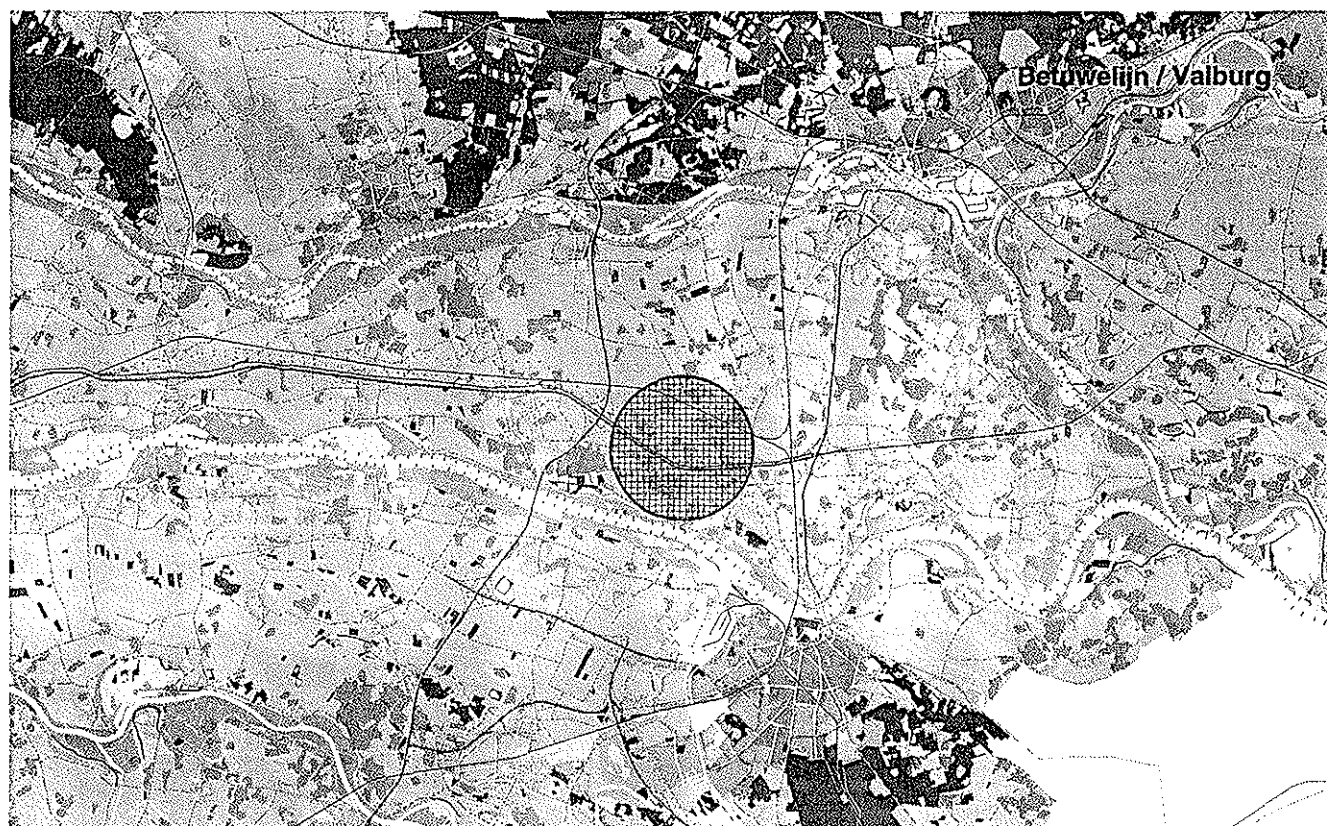
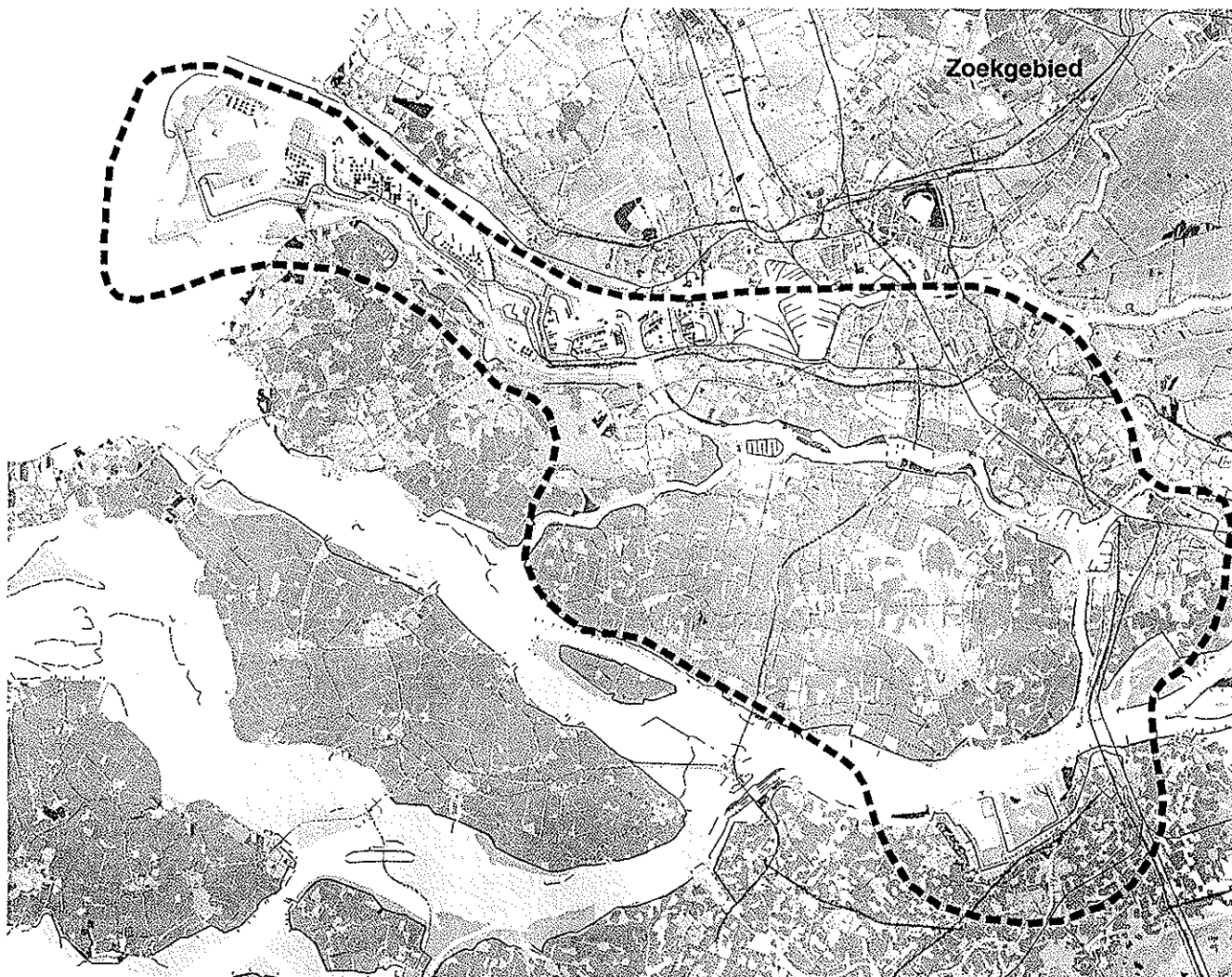
Bollenstreek - Noord

Haarlemmermeer

Kaart 3 Rotterdamse regio - alternatieven

Kaart 4 Rotterdamse regio - alternatieven

